

Draagvlak voor Defensie in de Maatschappij

Bijlage 02.

Waarom moeten wij een krijgsmacht willen?

Versie 150112

Wat hebben wij te winnen of te verliezen?

Onze waarden zoals vrijheid van godsdienst en vrijheid van meningsuiting ervaren wij als vanzelfsprekend maar zijn het zeker niet als wij naar onze directe omgeving zoals Rusland en het Midden Oosten kijken.

Onze welvaart is uniek in deze wereld; Nederland is op basis van het Bruto Nationaal Product (BNP) per inwoner het negende rijkste land ter wereld¹. Onze gezondheidszorg, onderwijs en sociale voorzieningen worden hiermee betaald.

Volgens de Human Development index van de Verenigde Naties zijn wij het vierde meest ontwikkelde/rijkste land van de wereld².

Human development is about much more than the rise or fall of national incomes. It is about creating an environment in which people can develop their full potential and lead productive, creative lives[...].

Onze waarden en belangen zijn zo fundamenteel dat ze zijn vastgelegd in de grondwet. Helaas is deze vastlegging van onze cultuur en het richtsnoer van onze samenleving voor velen een vergeten bron. Wij hebben inderdaad veel te verliezen, maar zijn ons er niet van bewust.

Welke veiligheidsbelangen zijn er in het geding?

Territoriale veiligheid; concreet een dreiging vanuit Rusland tegen het NAVO bondgenootschap. Maar ook vanuit het Midden Oosten en Noord en Midden Afrika, vanuit het jihadisme tegen alle ongelovigen. Het grote gevaar schuilt hem hierin dat men over een "derde colonne" in het eigen land kan beschikken (sociale- en politieke veiligheid).

Economische veiligheid; De ongestoorde aanvoer van energie en grondstoffen is een randvoorwaarde voor onze welvaart, dus voor onze gezondheidszorg, ons onderwijs, onze sociale voorzieningen.

Ecologische veiligheid; De klimaatveranderingen leiden tot gebieden met grote droogtes en daardoor tot massale volksverhuizingen. De toegang tot water wordt essentieel en zal in voorkomend geval bevochten gaan worden. De volksverhuizingen en de vluchtelingenstromen zullen hun blik met name proberen te richten op het rijke westen.

Sociale – en politieke veiligheid; Een opkomst van het jihadisme met een aantal terreuraanslagen in Nederland zoals in Frankrijk begin 2015, zal de sociale omgeving in Nederland ingrijpend wijzigen. Een aanslag op 1 persoon (van Gogh) had al tot gevolg het aanvallen van moskeeën en het in brand steken van scholen. Politiek Nederland hield zijn hart vast. Een terreur aanval op Utrecht Centraal met honderden doden zal een enorme impact hebben, met name als dit niet eenmalig blijkt te zijn. Maar ook de vluchtelingenstromen, de mensenhandel, drugshandel, het witwassen van grote hoeveelheden geld en het verbinden van onder en bovenwereld leidt tot het corrumperen en ontwrichten van onze samenleving. De bron en de route naar ons toe, ligt in het buitenland.

Fysieke veiligheid. Wij zijn een kwetsbare samenleving. Als de elektriciteit uitvalt dan staat alles stil in Nederland. De treinen, geldautomaten, onze computers maar ook

¹ IMF januari 2012

² Human Development Report United Nations july 2014

Draagvlak voor Defensie in de Maatschappij

Bijlage 02.

Waarom moeten wij een krijgsmacht willen?

Versie 150112

de gasketels in onze huizen voor de verwarming en warm water. Hetzelfde geldt voor gas en drinkwater. Maar ook rampen zoals overstromingen of het neerstorten van vliegtuigen komen voor. Zij zijn een fact of life.

Internationale rechtsorde. Nederland is een handelsland en heeft voor zijn welvaart er alle belang bij dat er rust en orde is in deze wereld. Met name in onze omgeving – high tech en open handelslijnen voor import en export - leidt onrust tot een aantasting van onze welvaart. Een duurzame ontwikkeling en stabiele landen leiden tot een verhoging van de welvaart in Nederland. Wij hebben er alle belang bij.

Waar, in welke gebieden liggen onze belangen?

Feitelijk, in vele delen van de 'global world'. Daar halen wij onze natuurlijke energie en grondstoffen vandaan en daar liggen onze afzetmarkten. De 'global world' kun je wat dat betreft niet verdelen in partjes. Maar er is sprake van een 'arbeidsverdeling'. Ook hier heeft Buitenlandse Zaken dit verwoord. Dit is ook nog eens expliciet onderstreept door de president van Amerika, Barack Obama. Europa zou zich met name moeten bekommeren om haar directe omgeving. Concreet, Rusland en het Midden Oosten en Noord en Midden Afrika (MENA). De Amerikanen gaan zich focussen op Azië. De vraag die zich dan aandient is; kan Europa die taak aan?

Een paar cijfers; In de Europese Unie wonen ruim 502 miljoen mensen³, in Rusland ruim 142 miljoen⁴, ongeveer 70 % minder. Het bruto nationaal product van Rusland (1.289 miljard⁵), dus alles wat er verdiend wordt in Rusland, is nog geen 10% van de Europese Unie (16,984 miljard⁶). Een verdediging van het eigen territorium zou dus op basis van deze kwantitatieve benadering geen enkel probleem mogen zijn. De dreiging vanuit de MENA-landen kent een heel andere militaire dimensie: die moet ter plaatse worden opgelost. Hier heb je met name veiligheidsorganisaties met veel voortzettingsvermogen voor nodig. Wij hebben als Europa de personele – en financiële middelen om ook deze dreiging vanuit onze omgeving te weerstaan. Voorwaarde hierbij is wel dat wij bereid zijn te komen tot een gezamenlijke militaire inspanning.

Hoe stel je vast in welke mate belangen je raken?

Wij kennen primaire belangen (belangen die je direct raken zoals een terroristische aanslag in Nederland) en secundaire belangen (een cyberaanval op een Nederlandse bank). Wanneer cyberaanvallen zich gaan richten tegen onze drinkwater- en elektriciteitsvoorziening dan worden het primaire belangen. Naast deze verdeling kennen wij ook enge en verlengde belangen⁷, belangen die direct en alleen Nederland raken (een aanslag op een knooppunt van elektriciteit bijvoorbeeld) en verlengde belangen die meestal heel Europa raken. Het jihadisme raakt heel Europa, maar met name West Europa door de grote aantallen moslims die hier wonen. Binnen deze grote groep is het moeilijk om de extremisten, de jihadisten te kunnen vinden. Door de open grenzen binnen Europa, de diepgaande economische verbondenheid, het hebben van één munt is er in zeer veel gevallen sprake van verlengde Europese belangen.

³ CIA factbook 2011

⁴ CIA factbook 2013

⁵ Wikipedia dec 2014

⁶ Wikipedia dec 2014

⁷ WRR-rapportnr. 85, *Aan het buitenland gehecht, 18 oktober 2010*

Wat voor krijgsmacht is er nodig en mogelijk?

Veel van onze veiligheidsbelangen, overigens niet alle, zijn verlengde belangen. Dat betekent dat zij in samenhang binnen Europa zouden moeten worden opgelost. Dus een Europees leger met een Europees Veiligheids- en Defensiebeleid zou de logische oplossing zijn. Hier lopen wij echter tegen twee typisch Europese showstoppers; soevereiniteit en dominant aanwezige nationale defensie-industrie belangen. De soevereiniteit van staten wordt weerspiegelt in het vermogen om zich te kunnen beschermen. Het vermogen om zijn landsgrenzen te kunnen verdedigen was en is de basis onder elke staat.

Binnen Europa zijn er grote verschillen tussen landen en hoe zij aankijken tegen soevereiniteit en de eerder genoemde belangen. Engeland beoordeelde het ingrijpen in Libië enkele jaren geleden heel anders dan Duitsland. Frankrijk heeft grote belangen in Nood Afrika, heel anders dan voor de meeste andere Europese staten. Vandaar dat zij ingegrepen hebben in Mali en vervolgens in de Centraal Afrikaanse Republiek. Polen en de Baltische staten hebben angst om door Rusland geannexeerd te worden. De politieke wil om tot een gezamenlijk veiligheidsbeleid te komen ontbreekt binnen Europa. Daarnaast kennen de meeste landen een eigen defensie-industrie en die wordt beschermd.

Ergo de dreiging richt zich tegen alle Europese landen, maar elk land wenst zijn eigen militaire soevereiniteit te behouden. Bovendien is er door de politieke onwil om tot een gezamenlijke inkoop te komen, de basis gelegd voor een inefficiënte besteding van defensiebudgetten waarbij vervolgens de onderscheiden krijgsmachten ook nog eens maar moeizaam kunnen samenwerken (b.v. verschillende commandovoeringssystemen, reserve delen, andere munitie).

Zoals wij hierboven hebben kunnen vaststellen noodzaakt de Russische dreiging tot diepgaande Europese samenwerking. Alleen goed samenwerkende, goedgetrainde krijgsmachten kunnen het hoofd bieden aan deze dreiging. De hele range aan wapensystemen is hiervoor noodzakelijk.

De dreiging van onze belangen op onze zuidflank is heel divers. Voor onze economische dreiging is het noodzakelijk om de aanvoerroutes "Sea lines of communication" open te kunnen houden en in voorkomend geval deze af te scherm. Hiervoor is een expeditionaire krijgsmacht die op alle geweldsniveaus kan acteren essentieel. Waar de dreiging tegen Rusland vooral continentaal was, is deze overwegend zee gericht.

Het veiligstellen van onze grondstoffen, het open houden van afzetmarkten én onze "Responsibility to Protect" is met name gebaat bij een ontwikkeling van deze landen tot stabiele staten. Hiervoor is een krijgsmacht nodig die in diepe samenwerking met Buitenlandse Handel&Ontwikkelingssamenwerking langdurig veiligheid en welvaart kan brengen in deze gebieden.

Zolang elk land zelf bepaalt of zijn belangen in het geding zijn, zal Nederland zelf afwegingen moeten maken hoe zij haar belangen verdedigt.

Militaire oplossingen voor het politieke onvermogen.

De krijgsmachten van verschillende landen zien de beperkingen die op hen af komen, zoals de explosieve stijging in de kosten van wapensystemen, de inkringing van de financiële middelen en het politiek onvermogen om de impasse tot meer Europese samenwerking te doorbreken.

Op het niveau van Ministerie van Defensie/ Commandanten van krijgsmachtdelen/ worden er binationale en multinationale samenwerkingsverbanden afgesloten. Veelal kiest men hier voor partners in een regionale benadering. Voorbeelden hiervan zijn BENESAM. De Belgisch- Nederlandse marine samenwerking. De samenwerking van de luchtmobiele brigade met de Division Schnelle Kräfte. Bij alle samenwerking eisen de parlementen echter de vrije beschikking te houden over hun eigen militaire capaciteiten. Verdergaand militaire samenwerking voor de inzetfase stukt door het politieke onvermogen.

Taakspecialisatie, risk sharing en burden sharing.

Rusland is helder in zijn intenties zoals de ongekende verhoging van zijn militaire uitgaven met alleen al over de laatste drie jaren gemiddeld 16% per jaar⁸. Als economische macht is het in vergelijking met de Europese Unie geen wereldspeler. Maar door de investeringen in zijn krijgsmacht, militair zeker wel. Het houdt zich niet meer aan de internationale mores en verbreekt gesloten verdragen zoals met Oekraïne. De indoctrinatie van zijn eigen bevolking is vergevorderd. Maar Rusland heeft in vergelijking met West Europa ook de *capabilities* om succesvol een continentale oorlog te kunnen voeren.

Gezien het politieke onvermogen om tot een gezamenlijk *all capacity* krijgsmacht te komen⁹ en dat elk land zijn eigen specifieke belangen wil nastreven en daarvoor een daarop toegeruste krijgsmacht overeind wil houden, is alleen beperkte taakspecialisatie mogelijk. Deze wordt dan ook wel aangeduid als niche capaciteiten. Een aantal landen beschikken over b.v. luchtverdedigingsmiddelen die ook raketten kunnen uitschakelen zoals onze Patriots. Eigenlijk strategische capaciteiten die in Europees verband zouden moeten worden ondergebracht. De eerste grote stap zou kunnen zijn zoveel mogelijk de strategische assets als raketverdediging, satelliet communicatie en informatie Europees onder te brengen. Maar ook de tanker transport capaciteit zou een Europese asset moeten zijn met een bepaalde beschikbaarheid voor elk land. Hier zou de basis voor een toekomstige diepgaande Europese samenwerking kunnen worden gevormd.

Een tweede stap kan vervolgens worden gevonden in het intern de Nederlandse politiek overeenstemming krijgen over Risk sharing en Burden sharing. Wanneer wij het goede voorbeeld geven dan kunnen wij andere landen spiegelen aan ons voorbeeld.

Denemarken is hierbij voor ons als Nederland zeker een lead nation.

Burden Sharing. De conferentie in Wales waarin is afgesproken om te groeien naar 2% van het BNP voor Defensie kan hiervoor het startschot zijn.

Zoals al eerder gesteld; de dreigingen richten zich op zogenaamde "primaire verlengde belangen". Daarbij past een gezamenlijke Europese aanpak. Dat deze weg ook geplaveid is met voetangels en klemmen blijkt wel uit de acties van Nederland en België na de conferentie in Wales. België verkleint zijn krijgsmacht en de PvdA, een regeringspartij onderschrijft de motie van de Staat niet.

⁸ GFP Global Fire Power strength in numbers

⁹ UNICEF; Child Well-Being in Rich Countries Report; april 2013

Draagvlak voor Defensie in de Maatschappij

Bijlage 02.

Waarom moeten wij een krijgsmacht willen?

Versie 150112

Risk sharing. Wij kunnen onze dreigingen alleen counteren wanneer wij de uitgangspositie hebben “Een voor allen en allen voor een”, in wezen artikel 5 van het NAVO verdrag. Maar dit moet je dan ook expliciet en impliciet uitdragen.

Parlementen moeten uitdragen dat zij bereid zijn om hun krijgsmachten in te zetten als primaire verlengde Europese belangen in het geding zijn. Deze uitstraling, de *intentions*, is onze eerste verdedigingslinie. Het terugtrekken om intern politieke redenen van onze eenheden uit Afghanistan en het wederom vanwege binnenlands politiek gekonkel in eerste instantie niet steunen van de missie in Mali heeft veel schade toegebracht.

Nederland het is 5 voor 12

Onze taak, hier en nu is erin gelegen om voor onze kinderen en kleinkinderen de derde positie op de Human Development index vast te houden/ te continueren. Het is niet voor niets dat wederom volgens de VN onze kinderen de meest gelukkige kinderen in de wereld zijn. Het behoudt van onze waarden, normen, onze maatschappij, onze welvaart daar moeten wij pal voor durven staan. Daar moeten wij onze volksvertegenwoordigers van doordringen.

Zij brengen dit door hun politieke onvermogen om een gezamenlijke Europese krijgsmacht vorm te geven (*capabilities*) en door het ondergraven van Risk sharing (Afghanistan) en Burden sharing (ontlopen van de 2% van Wales) (de *intentions*) de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen diepgaand in gevaar.

Bron: NOV-Denk